

U DVA KLIKA MIŠEM

ANTUN HALONJA i LANA HUDEČEK

Pokloni mi svoj *selfie*

Riječ *selfie* prvi se put pojavila u rujnu 2002. godine na jednome australskom forumu u komentaru 21-godišnjega studenta, zatim na jednome australskom blogu (mrežnome dnevniku), a potom 2004. godine i kao tzv. *hashtag* #selfie na Flickru, mrežnoj usluzi za pohranu i dijeljenje slika i videozapisa. Riječ se znatno proširila tek 2012. godine.

U prilog tvrdnji da riječ potječe iz Australije govori činjenica da se u početku rabila i inačica *selfy*, no prevladala je inačica sa završetkom *-ie* zato što govornici australskoga engleskog često tako skraćuju riječi, primjerice, za *barbecue* ('roštilj') reći će *barbie*, za *firefighter* ('vatrogasac') *firie*, za *cold beer* ('hladno pivo') *coldie*, za *postman* ('poštar') *postie*, za *sick leave* ('bolovanje') *sickie*, pa je i *selfie* primjer takve jezične prakse. U slučaju riječi *selfie* uporaba deminutivnoga sufiksa *-ie* pomaže da se nešto što je zapravo povezano sa samoljubljem pretvori u nešto simpatično.

Uredništvo oksfordskoga rječnika proglasilo je 19. studenoga 2013. godine *selfie* riječju godine. U oksfordskome rječniku stoji kako je riječ o fotografiji na kojoj se nalazi korisnik koji je slikao sam sebe i potom je tu fotografiju postavio na neku od društvenih mreža. Takva je fotografija snimljena najčešće kamerom na mobitelu ili računalnom kamerom.

S vremenom su spajanjem riječi *selfie* s drugim riječima nastale stopljenice kao što su: *helfie* = *hairstyle* + *selfie* (fotografija vlastite kose), *welfie* = *workout* + *selfie* (fotografija na kojoj se vidi autor tijekom ili nakon tjelovježbe), *drelfie* = *drunk(en)* + *selfie* (fotografija alkoholiziranoga autora), *bookselfie* = *book* + *selfie* (fotografija na kojoj se vidi i knjiga koju autor čita) i sl.

U zanimljivoj potrazi za prijevodnim rješenjima riječi *selfie* kreativnost su pokazali studenti veleučilišta Vern' iz Zagreba (na radionici održanoj 13. ožujka na kojoj su sudjelovali članovi Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje – urednici *Hrvatskoga pravopisa*) te Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, ali i pokoji čitatelj časopisa *Hrvatski jezik*, pa su se pojavili sljedeći prijedlozi:

autofotografija, autoportret fotografija, autoportret, autoslika, digiportret, egoslik, fotoautoportret, jaslik, ja-slika, licić, osobna fotografija, osobna slika, osobnica, osobnjača, osobnjak, samnica, samnić, samo klik, samo slika, samoljubić, samoportret, samosličak, samoslik, samoslika, samoslikanje, samoslikavanje, samoslikić, samotret, seba, sebeljubić, sebeslik, sebić, sebičlika, sebičnost, sebičnjača, sebičnjak, sebić, sebičnica, sebifotkić, seboslik, segled, selbić, selfasnjača, selfić, solić, soloslika, svojfotkić, svojica, vlastoslik, zrcalka, zrcalnica i dr.

Najzastupljeniji bili su prijedlozi *samoslika*, *sebić* i *osobnjača*. Na radionici za studente veleučilišta Vern' najboljim su prijedlozima proglašeni *sebić* i *samoslika* jer je povjerenstvo zaključilo da su najusklađeniji s načelima jezičnoga normiranja (ta su načela opširnije objašnjena u prvome broju časopisa *Hrvatski jezik* u članku o nazivima *hidratacija*, *hidratizacija*, *hidracija* itd.). Podsjetit ćemo samo na neka od tih načela i ukratko objasniti zašto neki od predloženih naziva nisu dobra zamjena za naziv *selfie*.

Jedno od temeljnih pravila jezičnoga normiranja jest da domaća (u slučaju hrvatskoga jezika hrvatska) riječ ima prednost pred stranom. Na temelju toga načela može se isključiti npr. prijedlog *selfić* jer je tvoren od engleske riječi. Pravilo je i da kraći naziv ima prednost pred duljim, pa se na temelju toga pravila mogu izlučiti dvorječni nazivi, npr. *autoportret fotografija* (koji bi trebalo zapisivati *autoportret-fotografija* jer se prvi dio toga naziva ne sklanja) i *osobna fotografija* i dugački nazivi: *fotoautoportret*. Neki od predloženih naziva nisu usklađeni s normama hrvatskoga standardnog jezika. Na primjer nazivi *sebić*, *sebičlika* nisu usklađeni s fonološkom, tj. pravopisnom normom, *jaslik* i *samoslik*, *samo klik* i *samo slik*, *samotret*, *digiportret*, *sebifotkić*, *sebolsik* i *samoslikavanje* s tvorbenom normom (*samo klik* i *samo slik* trebali bi biti jedna riječ, a druga tvorbeno osnova trebala bi glasiti *slika*, a ne *slik*; pri tvorbi riječi *samotret* primijenjen je tvorbeni model koji ne postoji u standardnome jeziku u kojemu je uzeta cijela riječ koja čini prvu osnovu te dio riječi koja čini drugu; pri tvorbi riječi *digiportret* uvodi se novi prefiksoid *digi-*, riječi *sebifotkić* i *seboslik* u prvome bi dijelu trebale imati osnovu *sebe* itd., *samoslikavanje* je glagolska imenica koja opisuje proces, a i izvedena je od glagola *slikavati* koji ne pripada standardnomu jeziku). Neki su prijedlozi izlučeni jer su već značenjski zauzeti (*autoportret*), a većina je prijedloga izlučena zbog pretjerane slikovitosti koja nije poželjna u hrvatskome nazivlju (*egoslik*, *licić*, *osobnjača*, *osobnjak*, *samnica*, *seba*, *sebičnost*, *sebičnjača* itd.).

Stoga je prijedlog *sebić* ocijenjen kao najbolji prijedlog za novu riječ koja bi riječ *selfie* zamjenjivala u razgovornome stilu, upravo u onome u kojemu se riječ *selfie* najčešće upotrebljava, a riječ *samoslika* ocijenjena je kao najbolji prijedlog zamjene za riječ *selfie* u stručnome nazivlju.

Od prijedloga čitatelja izdvajamo *svojku* i *svojofot* te prijedlog *samokid(ač)* našega čitatelja gospodina Nebojše Kojića.

Prema izboru uredništva oksfordskoga rječnika riječ 2012. godine bila je *omnishambles*, novotvorenicu sastavljenu od latinskoga prefiksa *omni-* u značenju 'sve' i engleske riječi *shambles*, što znači 'zbrka'. Riječ označuje zbrkano i kaotično stanje. S nestrpljenjem očekujemo riječ koja će označiti 2014. godinu, a u međuvremenu će govornici hrvatskoga jezika možda prihvatiti koje od ponuđenih prijevodnih rješenja riječi *selfie*.